

At modnes tilpas

AF REKTOR LARS-HENRIK SCHMIDT

* Det er ikke lykkedes uddannelsesøkonomerne at overbevise sig selv og beslutningstagerne om, at forskning og uddannelse skal betragtes som en ressource. På den ene side er de optaget af det resourcespild, de mener at registrere, og på den anden side har de haft travlt med at gøre enhver af os til en ressource; og ressourcer er jo til for at blive optalte og udnyttede – ja udbyttede. Følgelig skammer man smølehovederne ud som personlige forurettede af samfundsskadelig virksomhed. Men hvem er de egentlig? Jo, det er dem, som ikke vælger den rigtige uddannelse med det samme, ikke går direkte fra ungdomsuddannelse til videreuddannelse og ikke forstår, at de skal gennemføre deres uddannelse på normeret tid. I stedet skolehygger de, falder fra, tager sabbatår, overskrider den fastsatte studietid eller går på vækstkurser. Det er nu ikke kun deres egen skyld. Institutionerne har et stort medansvar for miseren, fordi de ikke vejleder tilstrækkeligt, siges det så. Smølerne smovser i tid som vor tids 'leisure class', der demonstrativt konsumerer tid, hvor vi andre fortvivlet vil spare tid – og dermed penge. Vi tror på den lige, arbejdsomme og målrettede vej gennem uddannelsessystemets tunnel mod arbejdsmarkedet, som lyser fremme. For nylig viste den rekordstore søgning til landets efterskoler, at hverken de unge eller deres forældre har forståelse for idéen om den lige og målrettede vej – for deres vedkommende. Men hvad er forklaringen på, at de unge i en vis forstand er uden for pædagogisk rækkevidde? Måske vægrer man sig ikke først og fremmest af vrangvilje mod at blive udbyttet, men fordi man ikke er parat, fordi man ikke er tilstrækkeligt moden?

I andre tiders pædagogik skulle modenheten stå sin prøve. Nu om stunder er man åbenbart moden til nye udfordringer i kraft af dåbsattesten. Og det er den kronometriske alder, der optager økonomerne, og som de nidkært sammenligner med økonomier, vi plejer at sammenligne os med. Uddannelsessystemet leverer ikke kun for ringe resultater – målt i forhold til trækket på statskassen; det er tilmed for ringe til at levere resultater inden for samfundets tidshorisont. Men hvad nu hvis der var noget om snakken vedrørende modenheten? Forestillingen har alt andet lige været plantet lidt længere blandt os end sammenligningerne og kronometriens regime. Modning i pædagogisk psykologi var knyttet til udvikling som arv til miljø, altså som noget der førte sit eget liv i os, og som vi som omsorgspersonale af forskellig art kun havde en begrænset indflydelse på. Man er moden til at løse en opgave, man kan være tilpas, være umoden og være

”I andre tiders pædagogik skulle modenheten stå sin prøve. Nu om stunder er man åbenbart moden til nye udfordringer i kraft af dåbsattesten”.

overmoden. I dagens jargon ville det svare til, at kompetencerne blev betragtet som naturlige.

Man kan være moden til at komme i skole, man kan være moden til gymnasiet, til videre uddannelse, parat til nye udfordringer i efter- og videreuddannelse. Opgaven forekommer tilpas udfordrende som nærmeste udviklingszone. Kan hænde at udsættelse og frafald fortsat må analyseres i lyset af modenhet som erfaringskategori. Tilsvarende kan man ikke give sig i kast med et hvilket som helst kursustilbud. Folk, der giver sig i kast med pædagogiske studier, er ofte modne mennesker, der har både uddannelse og livserfaring. De er nået til et punkt, hvor de gerne vil systematisere, analysere og forny den viden, de har tilegnet sig. Altså er deres situation er ganske anden end ungersvendens, der som en anden naver må sniffe verden, eller hende, der finder, at barnet er vigtigere at få i rette alder end uddannelsen, eller sønniken der opdager, at det egentlig var Far, der ville have været købmand.

Jean-Jacques Rousseau var sjældent klar i mælet, da han dikterede: 'I educationen skal man spilde tid – for at vinde tid'. Sagen handler jo ikke om slendrian, men om 'fritsvævende opmærksomhed', som en anden stor educator, nemlig Sigmund Freud, slog fast.

Det er krænkende for planlæggerne, at de uddannelsessøgendes projekter og deres næse for fremtiden er mere pålidelige vejvisere end statistikken og prognoserne. Krænkelsen har et umiddelbart afløb: Så må de selv betale! Ja, det gør vi så for øvrigt i stigende grad, men det er jo ikke pointen. Sagen er, at ingen har gjort sig den ulejlighed at spørge til, hvad effektivitet er. Kvalitet spurgte man som bekendt heller ikke til. Problemet er, at man tror, man ved, hvad det er. Jamen, lad os da endelig bruge en masse ressourcer på at måle det, vi tror, vi ved, hvad er, thi når vi har målt det, så ved vi jo, hvad det er, nemlig dét vi har målt – ikke sandt? ■